

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **P. V. D.**, zast. advokátem JUDr. Gustavem Valenzem, se sídlem v Plzni, Božkovská 15, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, PSČ: 170 34, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 2. 2004, č.j. 59 Az 282/2003 – 45,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 11. 9. 2002, č. j. OAM-6440/VL-10-P08-2001 bylo rozhodnuto tak, že žalobci – stěžovateli se neuděluje azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu). Současně bylo žalovaným rozhodnuto podle § 28 zák. o azylu, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zák. o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel dne 10. 10.2002 opravný prostředek k Vrchnímu soudu v Praze, o němž tento soud nerozhodl do 31. 12. 2002, a proto o něm ve smyslu článku II zák. č. 519/2002 Sb. a ust. § 129 odst. 2 zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní a ust. § 32 odst. 4 zák. č. 325/1999 Sb., rozhodl Krajský soud v Plzni.

Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 2. 2004 byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta.

V kasační stížnosti podané proti rozsudku soudu I. stupně stěžovatel uvádí, že nesouhlasí s tvrzením v rozsudku učiněným o tom, že v replice žalobce jsou obsaženy nové žalobní důvody o splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zák. o azylu a tvrzení o existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zák. o azylu. Uvedl, že lze analogicky dovodit, že žalobce napadl výrok rozhodnutí žalovaného, že mu nebyl udělen azyl z humanitárních důvodů dle § 14 zákona o azylu, a proto důvody a skutečnosti uvedené v podaném vyjádření po stanovené lhůtě jsou skutečnostmi a důvody, kterými je soud povinen se zabývat. Proto má za nezákonné, když se soud I. stupně nezabýval všemi řádně uplatněnými žalobními body. Také uvádí, že azyl je institutem, který umožňuje legalizaci pobytu tomu, kdo je pronásledován pro své politické přesvědčení, a proto nesouhlasí s tvrzením soudu I. stupně, že žalobce podal žádost o udělení azylu ve snaze legalizovat pobyt v ČR. Neprodloužení dlouhodobého víza, na základě kterého žil na území ČR, nelze hodnotit jako skutečnost pro zamítnutí jeho žádosti a měla být zkoumána jeho osobní situace. Nesouhlasí ani s tím, že je správný výrok podle § 91 zákona o azylu, neboť nebyly zjištěny žádné překážky předpokládané v tomto ustanovení, jež by bránily žalobci návratu do vlasti, neboť se soud I. stupně zabýval přezkoumáváním tohoto výroku jen v rozsahu, v jakém je povinen tak učinit z úřední činnosti. Dále odkázal na své vyjádření z 21. 11. 2003 a uvedl, že žalovaný je povinen posoudit zjištěný skutkový stav věci, zhodnotit jej a rozhodnout o udělení či neudělení azylu, ovšem z rozhodnutí pouze vyplývá, že v žadatelově případě posouzení případu neshledal důvody k udělení humanitárního azylu, ale neuvádí proč má za to, že stěžovatel důvody pro udělení humanitárního azylu nesplňuje, na základě jaké úvahy, jakých skutečností k tomuto závěru dospěl a proč důvody uváděné jsou pro udělení humanitárního azylu nedostatečné. Pokud jde o překážku vycestování, pak nebylo citováno ustanovení o tom, že trestní zákon Vietnamské socialistické republiky připouští uložení trestu za ilegální opuštění vlasti, t. j. ilegální emigraci a má za to, že povinností žalovaného bylo tuto skutečnost zmínit. Navrhuje tedy zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení. Rovněž navrhuje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu § 107 s. ř. s.

Žalovaný ve svém vyjádření poukázal především na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu ČR, co se týče omezeného přezkoumávání rozhodnutí o udělení humanitárního azylu.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 5. 7. 2001. Vlast opustil z ekonomických důvodů v roce 1998. Ve Vietnamu nemůže najít práci a jeho rodina měla ekonomické problémy. V rámci pohovoru k žádosti o udělení azylu, který s ním byl veden dne 28. 2. 2002, uvedl, že měl velké ekonomické problémy, chtěl odjet do ČR, aby si zde vydělal peníze a mohl podporovat svou rodinu ve Vietnamu. Neměl práci, žádnou nenašel, musel pracovat příležitostně. Jeho rodiče jsou staří, měl mladší sourozence, kterým musel pomáhat. Pokládá za nespravedlivé, když dostudoval střední školu, ale přesto nemohl najít práci. S vietnamským režimem žádné problémy neměl. Vietnam opustil v roce 1998, po příchodu do ČR bydlel v T., měl

živnostenský list, povolení k dlouhodobému pobytu, pak byl kontrolován celníky, bylo mu zabaveno zboží v hodnotě 30 000 Kč a byl obviněn z porušování autorských práv a Okresním soudem v Domažlicích odsouzen k pokutě ve výši 30 000 Kč. Pokutu zaplatil, ale měl záznam v trestním rejstříku; věděl, že by mu nebylo pobytové vízum prodlouženo, zjistil od kamarádů, že může požádat o azyl, proto tak učinil.

V žalobě podané proti rozhodnutí správního orgánu uváděl potíže v životě, ekonomickou situaci jeho rodiny i jeho samotného. Protože vietnamský režim nerespektuje lidi, neumožňuje pracovní příležitosti a z nezaměstnanosti lidé jsou přivedení do slepé uličky a musí opustit vlast a toulat se po světě. Byl v koncích, a proto přijel do ČR žádat o azyl.

Rozhodnutí Ministerstva vnitra podrobně popisuje veškeré okolnosti, které stěžovatel v řízení o udělení azylu žalovanému sdělil, dále pak vychází ze zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2000, zdůvodňuje, že stěžovatel z vlasti vycestoval z ekonomických důvodů a tyto nelze podřadit pod zákonný důvod pro udělení azylu, také že přicestoval v červnu 1998 do ČR a o udělení azylu žádá až v červenci 2001, měl tedy dostatečnou možnost požádat o azyl již dříve a tak se jeví tato žádost jako účelová. Žalovaný neshledal důvody k udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona a pokud jde o existenci překážek vycestování, pak mimo jiné uvedl, že nedospěl k závěru, že by stěžovatel náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování.

Soud I. stupně dospěl k zamítnutí žádosti z toho důvodu, že žaloba obsahuje pouze obecný popis ekonomických potíží a vznáší nekonkrétní výhradu proti vietnamskému režimu, která souvisí s jeho ekonomickými problémy.

Soudní spis dále obsahuje vyjádření žalobce ze dne 21. 11. 2003, v němž namítá, že pro udělení humanitárního azylu v průběhu řízení uvedl řadu důvodů, a to nejen ekonomických a žalovaný, který je povinen zkoumat, zda stěžovatel nesplňuje důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zák. o azylu, neodůvodňuje, proč humanitární azyl neudělil; zmiňuje ust. § 91 a jeho nesprávné použití ve vztahu k trestnosti ilegální emigrace.

Nejvyšší správní soud nerozhodoval o přiznání odkladného účinku, neboť věc projednával přednostně (§ 56 s. ř. s.).

Stěžovatel spatřuje kasační důvod v tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li být taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (§ 103 odst. 1 písm. a/ a d/ s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud namítaná pochybení v napadeném rozhodnutí Krajského soudu v Plzni neshledal. Ten při vlastním přezkoumání žalobou dotčeného rozhodnutí správně vyšel ze skutkového a právního stavu, jenž existoval v době rozhodování žalovaného správního orgánu a zabýval se všemi výroky napadeného rozhodnutí v mezích žalobních důvodů. Právní otázku v předcházejícím řízení posoudil správně, a stejně tak se rozhodnutí krajského soudu (obdobně jako předcházející rozhodnutí žalovaného) dostatečně opírá o důvody, které opodstatňují dospět k předmětnému výroku.

Pokud stěžovatel namítá nezákonnost rozhodnutí soudu I. stupně spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem předcházejícím řízení, pak se Nejvyšší

správní soud plně ztotožňuje se závěry ono soudu, že stěžovatelem uváděné důvody pro udělení azylu, a to jak v roli žadatele před správním orgánem, tak i v postavení žalobce před soudem, nelze zařadit pod žádný zákonný důvod, pro který lze podle zákona o azylu žadateli azyl udělit, jinak řečeno na jehož základě je na udělení azylu právní nárok. Stěžovatel ani v průběhu správního řízení, avšak ani v průběhu soudního řízení žádný azylový důvod neuváděl, pouze že v zemi původu měl ekonomické problémy a do ČR vycestoval za prací, aby tyto problémy mohl řešit. Na tom nemění nic ani skutečnost, že posléze v rámci soudního řízení a v rámci dalšího vyjádření podaného prakticky po roce po podání žaloby, se stěžovatel domáhá udělení humanitárního azylu, avšak ani v tomto podání žádné důvody, které by správní orgán opravňovaly k takovémuto kroku, nepodal. Je z hlediska požadavku zákona zřejmé, že tento požadavek vzešel až po uplynutí lhůty, která je k tomu určena ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s. a § 71 odst. 2 s. ř. s. Tato ustanovení představují lhůtu, v níž je možno rozšířit žalobu o další žalobní body a tak se může stát jen ve lhůtě pro podání žaloby, která činí 2 měsíce poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení; v daném případě podle přechodných ust. § 129 odst. 2 s. ř. s. je nepochybné, že tato lhůta již marně uplynula. Ovšem ani z hlediska obsahu podání ze dne 11. 9. 2002, o něž se stěžovatel především opírá, se nelze dobrat konkrétnějších důvodů, pro které by bylo lze uvažovat o přiznání azylu ať z toho či jiného důvodu. Žalovaný, úřad ale ani soud I. stupně neměly k dispozici žádné jiné informace o důvodech stěžovatelova odchodu z Vietnamské socialistické republiky, než-li ty, které byly citovány shora a byly zjištěny v rámci řízení před správním orgánem. Požadavek stěžovatele učinit z důvodů, jež vyjádřil v rámci správního řízení, důvody pro udělení humanitárního azylu se míjí účinkem.

Humanitární azyl je upraven v ust. § 14 zák. o azylu a skutečnosti jak je stěžovatel v průběhu celého řízení uváděl, t. j. ekonomické potíže, nejsou důvodem hodným zvláštního zřetele tak, jak má na mysli citované ustanovení zákona o azylu. Soud I. stupně postupoval v souladu se soudním řádem správním, jestliže tvrzení o splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu a tvrzení existence překážek vycestování považoval za nové žalobní body. V daném případě nelze vyčítat správnímu orgánu, jestliže konstatoval, že neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu, neboť žádný takový důvod zde nebyl nabídnut, leda ekonomické povahy a tak byl i formulován.

V moderním právním státě je odmítána možnost neomezené volné úvahy. Při aplikace § 14 zákona o azylu, umožňující udělit humanitární azyl, je nezbytné ujasnit si obsah tohoto ustanovení z hlediska možností, které se správnímu orgánu nabízejí. Tato právní norma totiž v sobě obsahuje kombinaci neurčitého právního pojmu a správního uvážení. Neurčitý právní pojem, zde představovaný „důvodem zvláštního zřetele hodným“ nelze obsahově dostatečně přesně vymezit a jeho aplikace závisí na odborné posouzení v každém jednotlivém případě. Častými zástupci tohoto institutu jsou „veřejný zájem či veřejný pořádek“. Zákonodárce vytváří prostor veřejné správě, aby zhodnotila, zda konkrétní situace patří do rozsahu určitého neurčitého právního pojmu, či nikoli. Ovšem naplnění obsahu neurčitého právního pojmu pak s sebou přináší povinnost správního orgánu rozhodnout způsobem, který norma předvídá. Při interpretaci neurčitých právních pojmů se uvážení zaměřuje na konkrétní skutkovou podstatu a její hodnocení. Naproti tomu u správního uvážení je úvaha orientována na způsob užití právního následku (např. vyslovit zákaz určité činnosti). Zákon tedy poskytuje volný prostor k rozhodování v hranicích, které stanoví. Tento prostor bývá vyjádřen různě, např. alternativními možnostmi rozhodnutí s tím, že je na úvaze správního orgánu,jak s těmito možnostmi naloží, nebo určitou formulací („může , lze“) apod.; s existencí určitého skutkového stavu není jednoznačně spojen jediný právní následek. Úprava může být kombinována právě s použitím neurčitých pojmů, které zpravidla diskreční pravomoc omezují

(orgán může žadateli vyhovět, jsou-li proto závažné důvody). V předmětném paragrafu pak odpovídá charakteru popisovaného institutu dikce „...lze udělit azyl...z důvodu hodného zvláštního zřetele“. Soud proto uzavírá, že ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení.

Jak vyplynulo ze správního spisu, žalovaný zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi a pokud sám z toho nedovodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl. Otázka špatné ekonomické pozice v zemi původu, kterážto byla tvrzena jako jediný důvod pro udělení humanitárního azylu, nevzbuzuje v soudu pochybnost o tom, že správní uvážení spočívající ve volbě rozhodnutí azyl z humanitárního důvodu neudělit, nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, bylo v souladu s pravidly logického posuzování a premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem; nelze tedy hovořit o voluntaristickém přístupu správního orgánu. Nelze vytýkat ničeho ani soudu I. stupně, který byl vázán rozsahem žaloby (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), její obsah zcela vyčerpal a víc než-li zmínka o existenci ekonomických potíží tato žaloba neobsahovala, tudíž se k této problematice dále oprávněně nevyjadřoval. Otázka všeobecné nespokojenosti se sociálním systémem ve Vietnamu na argumentaci ve prospěch udělení humanitárního azylu ničeho nepřidává. Pokud jde o otázku překážky vycestování, pak se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěrem soudu I. stupně, že nebyly zjištěny žádné překážky předpokládané v tomto ustanovení a také nelze uznat námitku o možném trestu za ilegální opuštění Vietnamské socialistické republiky, neboť ust. § 91 na takový případ nedopadá; musí jít o žádost státu o vydání pro trestný čin, za který se stanoví trest smrti, nepřichází v úvahu ani nucené vycestování do státu, kde by svoboda byla ohrožena ve smyslu § 91 odst. 1 písm. a/, bod 1, z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo politického přesvědčení. Takovéto skutečnosti prokázány v průběhu správního ani soudního řízení nebyly.

S ohledem na shora uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že soud I. stupně správně usoudil, že nebyl prokázán důvod, jež by měl oporu v ust. § 12 zák. o azylu, stejně jako nebyly prokázány důvody k udělení azylu podle dalších ustanovení tohoto zákona a pokud uvedl, že žádost o udělení azylu byla výrazem snahy o legalizaci pobytu v ČR, má toto tvrzení oporu ve spise. Ze všech uvedených důvodů pak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto jí dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení pak rozhodl podle ust. § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s.; protože úspěšný žalovaný žádné náklady neuplatňoval, resp. mu žádné náklady nad rámec jeho úřední činnost nevznikly, soud mu jejich náhradu nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 19. 7. 2004

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu